

ZESTIEN LEERREDENEN

VAN

DEN WELEERW. EN ZEER GELEERDEN HEER

C. V. D. VELDE,

*in zijn Eerw. leven Predikant bij de Hervormde
Gemeente te WOUDESEND.*

NAGESCHREVEN

DOOR

J. K. KOK.

1845.

EERSTE DEEL.

TE SNEEK BIJ
F. HOLTRAMP,
1849.

*Geene exemplaren worden voor echt erkend, dan
die door mij eigenhandig onderteekend zijn.*

MIJNE WAARDE

GELOOFSGENOOTEN!

Daar ik van eenige mijner vrienden verzocht ben, om deze zoo dierbare en troostvolle Leerredenen van den WelEerw. en Zeer Geleerden Heer C. v. D. VELDE, in zijn Eerwaardig leven laatst Predikant bij de Hervormde Gemeente te Woudsend, in het licht te geven, en ik daartoe in staat gesteld werd door een' zijner hoogstwaardige vrienden, die hij in zijn leven van zijne Predikatiën had medegedeeld, om over te schrijven ter gedachtenis, zoo gevoelde ik mij gedrongen, om door den druk, voor mij zelve en voor anderen, die de waarheid liefhebben en beminnen, dezelve verkrijgbaar te stellen, wenshende dat de Heere dit werk, even als in vroegeren tijd, met zijnen zegen en genade moge bekroonen. Och! mogt het zijn door 's Heeren medewerkenden zegen en genade, dat er nog zielen door gewonnen mogten worden, ter ontdekkings en bekeering van arme en onsterfelijke zielen voor eene onherroepelijke eeuwigheid, om nog te bekennen wat tot hunnen vrede dienen kan, om nog getrokken te worden uit het rijk des satans, en gewonnen te worden voor het rijk van Koning Je-

zus Christus, den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, en tot heil en troost voor al des Heeren arm en ellendig volk, ter bemoediging en versterking in hun geloof, om hunne roeping en verkiezing vast te maken. Dit schenke de Heere de God aller genade uit Zijne volheid, om de ceuwige en voldoende Borg-geregtigheid van Jezus Christus Zijnes Zoons wille. Amen,

De naschrijver dezes noemt zich:

J. K. KOK.

LEERREDE

OVER PHIL. I: 27,

*„Alleenlijk wandelt waardiglijk het
Evangelie van Christus.”*

Zal ons godsdienstig werk Gode aangenaam zijn, het moet niet alleen stoffelijk, maar ook vormelijk goed zijn, dewijl de vorm aan eene zaak eigenlijk derzelve wezenlijke gedaante geeft, waardoor ze van alle andere soortgelijke dingen wezenlijk onderscheiden is. Het is dus niet genoeg, de pligten van de Godsdienst stoffelijk te verrigten, maar zij moet den regten vorm hebben, uit het regte beginsel voortkomende, naar den regten regel worden ingerigt, en tot het regte einde uitloopen. Het is daarom, dat hierop doorgaans ten sterksten wordt aangedrongen in des Heeren woord. — Zal men het woord der prediking met vrucht hooren; men moet toezien, hoe dat men hoort; — zal men verkrijgen, hetgeen men biddende van den Heere begeert, men moet niet kwalijk, maar regt bidden; — zal men God verheerlijken met het Psalmgezag, men moet zoowel in den geest, als met den verstande zingen; — zal men regt Avondmaal houden, men moet het ligchaam des Heeren wel onderscheiden; — zal men matig, regtvaardig en godzalig leven in deze tegenwoordige wereld, men moet wandelen waardiglijk het Evangelie van Christus, zoo als wij in dit uur hooren zullen. — Toen Paulus dezen brief schreef, was hij

te Rome gevangen, de geloovige Philippiërs waren daarover zeer bekommerd; niet alleen naar het opschrift vers 1 en 2, maar ook naar de leiding vers 3—11, bemoedigt hij hen daartegen door hen bij het veelvuldig nut daarvan te bepalen, zoo voor het tegenwoordige, naardien zijne banden reeds aanmerkelijk dienden ter bevordering van het Evangelie, vs. 12, 18; voor hem zelve zouden ze zalig zijn, vs. 19, 24; voor hen was er uitzigt, dat hij aan hen zou wedergegeven worden, vs. 25, 26; met aflegging van alle angstige bekommring, moesten zij het maar toelleggen op eenen wandel waardiglijk het Evangelie, en in hun doen, door zich eensgezind onder malkanderen te gedragen, vs. 27, en in hun lijden, door alle verdrukkingen, om Christus wil hun aangedaan, geduldig te verdragen, kloekmoedig door te staan, vs. 28—30; zoodat wij uwe luisterende aandacht, onder inwachting van des Heeren hoogstnoodigen bijstand, volgens den inhoud onzer voorgelezene tekstwoorden, in dit uur moeten voorstellen, de ernstige vermaning van den Apostel Paulus aan de geloovige Philippensen gedaan, om, wel verre van zich al te zeer te bekommeren over zijne banden, het voornamelijk daarop toe te leggen, om in de betrachtning van eenen godzaligen wandel, in 's Heeren wet aan hun voorgeschreven, zich allezins overeenkomstig het Evangelie van Christus, dat zij aangenomen hadden, voor God en menschen te gedragen.

Eerst zullen wij den plicht, door den Apostel van hen afgevorderd, op zich zelve beschouwd, in overweging nemen: en dat zullen wij de wijze van voorstel, die niet zonder nadruk is, kortelijk nagaan.

I. Wat het eerste gedeelte van mijne tekstwoorden aangaat, dat wij allereerst moeten in overweging nemen,

A. De pligt namelijk, door den Apostel Paulus, van de geloovige Phillippensen afgevorderd, deze is: *Wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus.*

A. Hetgeen waarbij wij vooraf onze aandacht te bepalen hebben, is het Evangelie van Christus.

De Apostel, hoort gij, maakt melding van het Evangelie; dit is een Grieksch woord, beteekenende eene goede, eene blijde boodschap van het goede, eene tijding welke ongemeen aangenaam is, Jes. 52: 9. In eenen ruimeren zin, wordt het genomen voor de leer der zaligheid, welke door de Apostelen niet alleen gepredikt, maar ons ook in hunne schriften nagelaten is. Blijder boodschap, aangenamer tijding, kan er voor verkorene zondaren niet uitgedacht worden, dan deze, dat Christus Jezus is in de wereld gekomen, om zondaren zalig te maken, 1 Tim. 1: 25, om allen, die Hem gehoorzaam zijn, eene oorzaak van eeuwige zaligheid te worden, Hebr. 5: 9. Bij 's Heilands geboorte zeide daarom de Engel: Heden is U geboren de Zaligmaker, de Heere, in de stad Davids, Luc. 2: 11. In eenen engeren zin, worden die schriften de Evangelien genoemd, welke een omstandig berigt behelzen van hetgeen de Heere Jezus van af Zijne geboorte tot aan Zijne hemelvaart gedaan, gesproken en geleden heeft, met één woord, de levensbeschrijving van den eeuwig gezegenden Verlosser. Hiervandaan heten de schrijvers van deze geschiedkundige berigten, in eenen bepaalden zin, de Evangelisten. Het is wel in de eerste, maar niet in de laatstgenoemde beteekenis, in welke wij het woord Evangelie in onzen tekst te nemen hebben, namelijk, voor de leer der zaligheid, zoo als die

door het gansche woord verspreid, maar allerklaarst geopenbaard is in het Evangelie der vervulling, in de Schriften van het Nieuwe Testament, aangemerkt niet zoo zeer als den regel, waarnaar men moet wandelen, maar als den wegwijzer, ons onderrigende, aangaande de wijze hoe men naar den voorschrevenen regel zijnen wandel heeft in te rigten. De wet is de eenige regel van onzen wandel, maar het Evangelie bepaalt alleen de wijze, hoe wij naar dien regel moeten wandelen, volgens het bekende zeggen: de wet beveelt, maar belooft niet; het Evangelie belooft, maar beveelt niet; de bevelen behooren tot de wet, maar de beloften tot het Evangelie. Evenwel moeten wij de wet als den eenigen regel van onzen wandel hier ter plaats aanmerken, niet als de wet van het werk-, maar als de wet van het genadeverbond, dus als een regel van dankbaarheid, voor de verlossing die in Christus Jezus is.

De Apostel omschrijft het Evangelie als onzen wegwijzer op het pad van 's Heeren geboden, nog nader, als het Evangelie van Christus: omdat Christus de auteur, de oorzaak daarvan is, als zijnde door ingeving van den Geest van Christus beschreven. Paulus had ook eene roeping, niet van menschen, maar van Jezus Christus en God den Vader, die Hem uit den dooden opgewekt heeft, Gal. 1: 1; — omdat Christus zelf het verkondigd heeft, eerst onmiddellijk door Zich zelven, Hebr. 2: 3, daarna middellijk door Zijne heilgezanten, Eph. 2: 17; — omdat Christus den inhoud daarvan nitmaakt, Rom. 1: 2, 3. Paulus had zich onder de Corinthers voorgenomen, om niets te weten, dan Jezus Christus, en dien gekruisigd, 1 Cor. 2: 3. Philippus kwam af in de stad van Samaria, en pre-

dikte haar Christus, Hand. 8: 5; want zoo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja en amen, Gode tot heerlijkheid, door ons, 2 Cor. 1: 20; Christus is toch alles en in allen, Coll. 1: 11.

A. Het is dit Evangelie van Christus, overeenkomstig hetwelk de geloovige Philippensen zich te gedragen hadden.

B. Het is toch de vermaning van den Apostel, aan hen gedaan: *wandelt waardiglijk*.

Zij moesten wandelen. Dit beteekent, naar de kracht van het grondwoord, zulk een wandelen, waardoor men zich gedraagt naar de wetten van eene zekere stad, waartoe men behoort; waren zij, door genade, burgers van de geestelijke Godstad, van de Kerk van het Nieuwe Testament, het Sion des Heiligen Israëls, medeburgers der heiligen, Eph. 2: 19, zij moesten zich ook als regtgeaarde Sions-burgers gedragen, door hun gansche leven in te rigten naar de wet, die uit Sion uitgaat; naar des Heeren woord, uit Jeruzalem; de koninklijke wet, die der vrijheid is; 's Heeren heilige bevelen, vervat in de wet der zeden, die eene volmaakte en eeuwigdurende wet is, aangemerkt, niet als de wet van het werkverbond, maar als de wet van het genadeverbond, als een regel der dankbaarheid. Hun wandel moest geen wettischen, maar eenen Evangelischen wandel zijn, als zijnde niet slechts onder de wet, maar onder de genade, Rom. 6: 14. Trouwens,

Zij moesten waardiglijk wandelen het Evangelie van Christus. Dit wil niet zeggen, dat zij met hunnen wandel zich het Evangelie moesten waardig maken. Dit kan niemand doen. Maar dit geeft alleen te kennen, dat hun wandel moest overeenkomen met den aard en de natuur, met het einde en oog-

merk, en met de inhoud van het Evangelie. Brengt dan vruchten voort, der bekeering waardig, Matth. 3. Dit zijn geene vruchten, die de bekeering verdienen, maar daarmede overeenkomen, vergel. Eph. 4: 1, Coll. 1: 10.

c. Het zal er dus maar op aankomen, om te weten, waarin zulk een wandel bestaat.

Mcn wandelt, ten aanzien van zijn geloof, waardiglijk het Evangelie van Christus, wanneer men dat doet uit het regte beginsel, uit het beginsel des geloofs, zoodat men zich in het geloof aanmerkt als een begenadigd bondgenoot, die uit het werkverbond in het genadeverbond is overgebracht, die deel heeft aan de gerechtigheid des geloofs, aan Christus eeuwige Borggerechtigheid, als de eenige grond van aanneming bij God, die ook nooit uit den staat der genade zal uitvallen, 1 Petr. 1: 5. Nooit wordt een Sions-burger zijn geestelijk burgerregt, in de geestelijke Godstad, ontzegd. Niemand doet door zijne ontrouw, al is die nog zoo groot, Gods trouw te niete, omdat er bij Hem vergeving is, opdat Hij gevreesd worde, Ps. 130, voor Sions-burgers, die Hem om vergeving bidden, en zich wachten van hunne ongerechtigheid. Er is geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar den vleesche wandelen, maar naar den geest, Rom. 8: 1. Dit geloof is het beginsel van het geestelijk leven. »Ik ben met Christus gekruist,» zeide Paulus, »en ik leve, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, en hetgeen ik nu in het vleesch leve, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, die mij lief gehad heeft, en Zich zelve voor mij overgegeven heeft.»

Men wandelt, ten aanzien van zijn levensgedrag,

waardiglijk het Evangelie van Christus, wanneer die wandel alle eigenschappen bezit van eenen Evangelischen wandel; het is:

Een geloovig wandelen, waardoor men onverzettelijk vasthoudt niet alleen aan de leere des geloofs, de leer van het Evangelie, maar ook aan de zalige betrekking, die men door het geloof op een zalig Drieëinig Verbonds-God gekregen heeft: op den Vader, als zijn God en Vader; den Zoon, als zijn Borg en Middelaar; den Heiligen Geest, als zijn Trooster en Leidsman, 2 Cor. 5: 7.

Een liefderijk wandelen; zulk een wandelaar wandelt in de liefde, gelijkterwijs Christus hem heeft lief gehad; in de liefde Gods, door Hem regt te kennen, te beminnen, hoog te schatten, te dienen en te gehoorzamen; in liefde des naasten, door zijn welzijn, naar ziel en ligchaam, voor tijd en eeuwigheid, te bevorderen; in liefde tot zich zelve, werkende zijns zelfs zaligheid met vrees en beven: want het is God die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen, Phil. 2: 12, 13, vergel. Tit. 2: 12, 13.

Een vrolijk wandelen; zij, die op den Evangelieweg wandelen, verblijden zich, dat, zij vrijgekocht en verlost zijn uit de hand desgenen, die sterker was dan zij; dat zij bekleed zijn met de kleederen des heils, en omhangen met den mantel van Christus gerechtigheid; dat zij deelhebben aan eenen zaligen Drieënnigen Verbonds-God, en aan den dierbaren Verbonds-Middelaar; daarom is het: dat Israël zich verblijde in Dengenen die hem gemaakt heeft; dat de kinderen Sions zich verheugen over hunnen Koning, Ps. 149: 2.

Een dankbaar wandelen; de bewandelaars van den Evangelieweg betrachten de pligten der godzaligheid,

in de wet voorgeschreven, door het Evangelie aangedrongen, niet om God daardoor tot barmhartigheid te bewegen, dat bij God in rekening te brengen, hun grond daarvan te maken, den hemel te verdienen, en de zaligheid daardoor te verwerven; maar daarom, dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijnen Heiligen Geest tot Zijnen evenbeelde vernieuwt, opdat wij met ons gansche leven Gode dankbaarheid voor Zijne weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde. Daarna ook, dat elk bij hem zelve zich zijns geloofs uit de vruchten verzekerd zij, en dat door onzen godzaligen wandel onze naasten ook voor Christus gewonnen worden, Heidelb. Cat. vrage 86, Ps. 116.

Een gemoedigd wandelen; zij hebben dan altijd goeden moed, welke wegen de Heere dan ook met hen inslaat, naar het uit- of inwendige; zij houden zich maar gerust en stil, onderwerpen zich Gode, en vernederen zich onder de krachtige hand Gods, wetende, dat alles hun moet medewerken ten goede, houdende zich van cene goede uitkomst verzekerd, zeggende met onzen Apostel: »Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch Engelen noch Overheden, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte, noch eenig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heer,» Rom. 8: 38, 39.

Een werkzaam wandelen; zij blijven niet maar lijdelijk zitten, zonder iets te doen, want die niets goeds doet, die doet kwaad; maar zij oefenen zich tot godzaligheid, zij zijn daarin bedrijvig, dadelijk werkzaam, niet in eigene kracht, maar in 's Heeren almachtige genadekracht, om welker invloeden hunne hebbelijke ge-

nadoogen gedurig op den Heere gevestigd zijn; want die den Heere verwachten, zullen de krachten vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, zij zullen loopen en niet moede, wandelen en niet mat worden, Jes. 40: 31.

Een opregt wandelen; want die in zijne oprechtheid wandelt, wandelt zeker. Een Evangelisch Christen is een opregt mensch; opregt voor God, zijn hart is volkomen met den Heere; opregt voor zijne naasten, zoo hij denkt spreekt hij, zoo hij spreekt doet hij; opregt voor zich zelve, voor niets vreest hij meer dan voor zelfbedrog, zich gedurig ter toetsing en beproeving opdragende: Doorgrond mij, o God! en ken mijn harte. Beproof mij en ken mijne gedachten, en zie of bij mij een schadelijke weg is, Ps. 139: 23, 24.

Een ootmoedig wandelen; zijnde met ootmoedigheid bekleed, dienende God met vele ootmoedigheid en tranen, achtende door ootmoedigheid anderen uitnemender dan zich zelve, als wetende, dat God ons heeft bekend gemaakt wat goed is, namelijk, regt te doen, weldadigheid lief te hebben, en ootmoedighjk te wandelen met onzen God, Micha 6: 8.

Ook is het een eerbiedig, gerust, wachtend en hemelschgezind *wandelen*, doch wij breiden dit niet verder uit.

Men wandelt, ten aanzien van de oefening van zich zelve tot godzaligheid, waardighjk het Evangelie van Christus, wanneer men, uitziende naar vermeerdering van vertroostende en heiligende genade, zonder cenige onverschilligheid, berust in 's Heeren vrijmagtige genadebedeeling; ontvangt een bewandelaar van den Evangelieweg weinig, hij is wel niet onverschillig daaromtrent, maar zoekt zich daaronder aan den Heere te

onderwerpen, als wetende, dat alle zijne handelingen zijn heilig, wijs en goed; ontvangt hij veel, hij zal zich daarop nooit verhoovaardigen, maar dat erkennen als een vrijmagtig genadegeschenk; daarvan, zoo tot zijn eigen welzijn als tot nut van anderen, zoeken gebruik te maken; dat nooit leggen tot eenen grond van vrijmoedigheid, vertrouwen en verwachting van den hemel of de zaligheid, maar slechts aanmerken als toegevoegde bewijzen van zijn aandeel aan de genade, terwijl hij ook nooit vermeerdering van genade zal zoeken in eenen eigenwerkelyken weg, door eigene kracht, maar onder ootmoedige inroeping van 's Geestes invloed en leiding.

Men wandelt, en ten aanzien van dagelijksche afwijkingen, en ten aanzien van 's Heeren ongenoegen daarover, waardiglijk het Evangelie van Christus, wanneer men zich onder een en ander niet wettisch, maar Evangelisch zoekt te gedragen.

Struikelt een Christen dagelijks in vele, wel verre van over zijne zonden los henen te loopen, zal hij zich daarover allerdiepst voor 's Heeren aangezicht verootmoedigen. Evenwel wacht hij zich, van zijne vrijmoedigheid daarom terstond weg te werpen. Neen, hij blijft desnietlegendaande vasthouden aan Zijne gerechtigheid; beschouwt de zonde slechts als werken des vleesches, die uit zijn onwedergeboren deel voortkomen, waarvan hij eenen innigen afkeer heeft, en vertrouwt, dat ze hem van God, om Christus wil, vergeven zijn, Jes. 32: 17.

Verbergt God deswege Zijn aangezicht voor hem, laat Hij hem eenigen tijd onder het kwellende vermoren blijven, laat Hij den duivel toe, hem aan te vechten, wandelt Hij met hem in eenen weg van tegen-

heid, verhoort Hij terstond zijne gebeden niet, doet Hij hem eenigen tijd in het donker omzwerven, — hij wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus, als hij nogtans zijnen genadestaat daaronder vasthoudt; dat aanmerkt, niet als regterlijke straoefening, maar als vaderlijke kastijdingen; Gods weg met hem billijkt, als heilig, wijs en goed; zich daaronder voor Hem tracht te vernederen; licht en kracht zoekt, om daaronder gemoedigd te verkeeren, en daardoor geheiligd te worden; daaruit zich zelve niet zoekt te redden, door eigene inspanningen, maar daaronder, door 's Heeren licht en kracht, zijnen weg op Hem te wendelen, en te vertrouwen, dat Hij het licht, op Zijnen eigenen tijd, voor hem zal doen opgaan in de duisternis, hoe onwaarschijnlijk ook, zeggende: »Maar ik zal uitzien naar den Heere, ik zal wachten op den God mijns heils, mijn God zal mij hooren; en wie is er onder ulieden, die den Heere vreest, die naar de stemme zijnes knechts hoort, als hij in de duisternis wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den naam des Heeren, en steune op zijnen God,» Micha 7: 7; Jes. 50: 10.

B. De Apostel spreekt hiervan, bij wijze van vermaning: wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus. Een pligt, die uit de wet, ondergeschikt aan het Evangelie, voortvloeit; hetgeen de wet als een pligt beveelt, belooft het Evangelie als eene weldaad. »Ik zal maken, dat zij in mijne inzetten zullen wandelen, en mijne regten zullen bewaren en doen,» Ezech. 38: 26. De geloovige Philippensen hadden zulk eene vermaning noodig, om hen daardoor op te wekken, om met den Dichter te smeeken, Ps. 119: 4, 5: »Heere! Gij hebt geboden, dat men Uwe bevelen zeer bewaren

zal, och! dat mijne wegen gerigt werden, om Uwe inzettingen te bewaren.”

A. Te meer hadden zij dit noodig, omdat zij, uit kracht van hunne overgeblevene eigenwerkelijke gesteldheid, zeer wettisch geneigd waren te handelen in de betrachting van de pligten der godzaligheid, dus moesten zij gedurig daartoe worden aangespoord, behalve dat hun staat, als een Evangelische genadestaat, dit ook medebragt, doordien alles, gelijk in het natuurlijke, moest werken overeenkomstig de vastgestelde manier van bestaan.

II. Wat nu de wijze van voorstel aangaat, alleenlijk, zij waren zeer bekommerd over zijne banden, doch daarover moesten zij zich niet te zeer verontrusten, dat alles, zelfs zijn marteldood, zou uitloopen tot Gods eer; zij moesten maar wandelen gelijk hij, om zoo navolgers te zijn van Christus, en daarom alleenlijk waardiglijk het Evangelie van Christus wandelen.

TOEPASSING.

Zietdaar, toehoorders! dit weinige zij thans genoeg ter verklaring mijner tekstwoorden.

I. Wat zou het wenschelijk zijn, dat allen, die onder het Evangelie leven, ook wandelden waardiglijk het Evangelie van Christus.

A. Maar velen wandelen anders, door afwijking ter rechter- of ter linkerhand.

A. Men wijkt af aan den eenen kant, door het Evangelie te maken tot eene nieuwe wet, waarin het leven zou beloofd zijn op eene gebrekkige, doch opregte gehoorzaamheid, geschikt naar de zwakheid van den mensch, veranderende zoo het genadeverbond, waarin de conditien of voorwaarden van den mensch door